

Omaelämäkerta

Minä olen Pekka Virtanen. Olen syntynyt vuonna 1977 Kuopiossa. Kuopio sijaitsee Itä-Suomessa ja on melko suuri kaupunki. Siellä asuu noin 120 000 ihmistä. Isäni on lääkäri ja äitini opettaja, mutta he ovat jo eläkkeellä. Kävin peruskoulun ja lukion Kuopiossa ja sen jälkeen muutin Helsinkiin. Opiskelin Helsingin yliopistossa Suomen kirjallisuutta ja unkarin kieltä. Heti yliopiston jälkeen menin naimisiin. Vaimoni on työssä kirjastossa. Olen käynyt Unkarissa neljä kertaa. Vuonna 1998, 2005 ja 2011 kävin Budapestissä, ja vuonna 2013 matkustin Debreceniin. Vuodesta 2006 vuoteen 2010 olin työssä Unkarin suurlähetystössä Helsingissä. Asuin Helsingissä kuusitoista vuotta. Vuonna 2012 muutimme Helsingistä Turkuun. Siitä alkaen olen toiminut tulkkina ja kääntäjänä. Tähän mennessä olen kääntänyt viisi romaania unkarista suomeen.

* * *

- Missä olet syntynyt?
- Olen syntynyt Oulussa, mutta asuin siellä vain viisi vuotta. Sitten muutimme etelään, ensin Jyväskylään ja myöhemmin Espooseen.
- Kuinka kauan asuit Jyväskylässä?
- Kävin siellä peruskoulun. Kun menin lukioon, muutimme Espooseen.
- Asutko edelleen Espoossa?
- Asun. Olen nyt asunut siellä kuusi vuotta. Opiskelen Helsingissä ja asun Espoossa.
- Mitä opiskelet?
- Opiskelen musiikkia Sibelius-Akatemiassa.
- Opiskeletko musiikinopettajaksi?
- Ei, minusta tulee orkesterimuusikko.
- Mitä soitat?
- Soitan viulua.

- Missä olette työssä?
- En ole enää työssä. Olen eläkeläinen.
- Missä olitte työssä?
- Olin työssä kirjastossa. Toimin kolmekymmentäviisi vuotta kirjastonhoitajana. Olen nyt ollut eläkkeellä kolme vuotta.

- Millä luokalla olet koulussa?
- Olen peruskoulun yhdeksännellä.
- Mitä aiot tehdä peruskoulun jälkeen?
- Menen lukioon. Sitten pyrin teatterikorkeakouluun. Haluan näyttelijäksi.

Nyelvtan

3.1. IMPERFECTUM (egyszerű múlt, folyamatos múlt)

TŐ	–	IDŐJEL	–	RAG	<i>sano</i>	<i>-i-</i>	<i>n</i>
----	---	--------	---	-----	-------------	------------	----------

A főbb kapcsolódási szabályok az *-i-* időjel előtt:

	Infinitivus	tő	Impf. Sg. 3.
1. A tövégi <i>-o</i> , <i>-ö</i> , <i>-u</i> , <i>-y</i> nem változik meg:	<i>sanoa</i> 'mond' <i>puhua</i> 'beszél' <i>kysyä</i> 'kérdez'	<i>sano-</i> <i>puhu-</i> <i>kysy-</i>	<i>sano-i</i> <i>puhu-i</i> <i>kysy-i</i>
2. A tövégi <i>-i</i> , <i>-e</i> , <i>-ä</i> kiesik:	<i>etsiä</i> 'keres' <i>olla</i> 'van' <i>elää</i> 'él'	<i>etsi-</i> <i>ole-</i> <i>elä-</i>	<i>ets-i</i> <i>ol-i</i> <i>el-i</i>
3. Az <i>-a</i> általában kiesik:	<i>muistaa</i> 'emlékszik' <i>ostaa</i> 'vásárol' <i>rakastaa</i> 'szeret' <i>matkustaa</i> 'utazik'	<i>muista-</i> <i>-osta-</i> <i>rakasta-</i> <i>matkusta-</i>	<i>muist-i</i> <i>ost-i</i> <i>rakast-i</i> <i>matkusti-</i>
Kivétel: a kéttagú szavakban, ha az első szótagban is <i>a</i> van: tövégi <i>-a</i> > <i>o</i>	<i>maksaa</i> 'fizet' <i>antaa</i> 'ad'	<i>maksa-</i> <i>anta-</i>	<i>makso-i</i> <i>anto-i</i>
4. A tövégi hosszú magánhangzó megrövidül:	<i>saada</i> 'kap' <i>jääda</i> 'marad'	<i>saa-</i> <i>jää-</i>	<i>sa-i</i> <i>jä-i</i>
5. A diftongus első eleme kiesik:	<i>viedä</i> 'visz' <i>juoda</i> 'iszik' <i>syödä</i> 'eszik'	<i>vie-</i> <i>juo-</i> <i>syö-</i>	<i>ve-i</i> <i>jo-i</i> <i>sö-i</i>
Különleges eset:	<i>käydä</i> 'jár'	<i>käy-</i>	<i>käv-i</i>

<i>puhu-a</i> 'beszél':	<i>puhu-i-n</i> , <i>puhu-i-t</i> , <i>puhu-i</i> , <i>puhu-i-mme</i> , <i>puhu-i-tte</i> , <i>puhu-i-vat</i>
<i>otta-a</i> 'vesz, fog':	<i>ot-i-n</i> , <i>ot-i-t</i> , <i>ott-i</i> , <i>ot-i-mme</i> , <i>ot-i-tte</i> , <i>ott-i-vat</i>
<i>saa-da</i> 'kap':	<i>sa-i-n</i> , <i>sa-i-t</i> , <i>sa-i</i> , <i>sa-i-mme</i> , <i>sa-i-tte</i> , <i>sa-i-vat</i>
<i>men-nä</i> 'megy':	<i>men-i-n</i> , <i>men-i-t</i> , <i>men-i</i> , <i>men-i-mme</i> , <i>men-i-tte</i> , <i>men-i-vät</i>
<i>ajatel-la</i> 'gondolkozik':	<i>ajattel-i-n</i> , <i>ajattel-i-t</i> , <i>ajattel-i</i> , <i>ajattel-i-mme</i> , <i>ajattel-i-tte</i> , <i>ajattel-i-vat</i>

– Az imperfectumban a fokváltkozási törvények ugyanúgy jelentkeznek, mint a praesensben.

– A Sg. 3.-hoz nem járul igei személyrag: *puhua* 'beszél' : *puhu-i-n*, *puhu-i-t*, *puhu-i*.

– Az imperfectumban gyakori a *ti* > *si* változás, a tövégi *-t* és az *-i-* időjel találkozása miatt: *tietä-ä* 'tud' > *tiet-i* > *tiesi*, *ymmärtä-ä* 'ért' > *ymmärt-i* > *ymmärsi*, *ojenta-a* 'nyújt' > *ojent-i* > *ojensi*, *vastat-a* 'válaszol' > *vastat-i* > *vastasi*, *herät-ä* 'ébred' > *herät-i* > *heräsi*.

3.2. PARTICIPIUM PERFECTUM

– A befejezett melléknévi igenév képzője: *-nut/-nyt*.

– A képzés során nem következik be fokváltkozás.

– A képző az infinitivusi tőhöz kapcsolódik. Az egytövű igék esetében nem következik be tövégi változás: *puhua* 'beszél' : *puhu-nut*; *kysyä* 'kérdez' : *kysy-nyt*; *syödä* 'eszik' : *syö-nyt*. A kéttövű igéknél a képző a mássalhangzós tőhöz kapcsolódva vagy hasonul (*olla* 'van' : *ol-nut* > *ollut*, *ajatella* 'gondolkozik' : *ajatel-nut* > *ajatellut*, *nousta* 'felkel' : *nous-nut* > *noussut*) vagy hasonít: *osata* 'tud' : *osat-nut* > *osannut*, *pelätä* 'fél' : *pelät-nyt* > *pelännyt*, *valita* 'választ' : *valit-nut* > *valinnut*, *vanheta* 'megöregszik' : *vanhet-hut* > *vanhennut*.

– A participium perfectum elsősorban a tagadó és az összetett igealakok képzésében játszik nagy szerepet, lásd perfectum, plusquamperfectum, conditionalis, potentialis.

3.3. PERFECTUM (összetett múlt, befejezett múlt):

SEGÉDIGE (<i>olla</i>) ragozódik <i>olen</i> <i>olemme</i>	+	FŐIGÉ participium perfectuma nem ragozódik <i>sano-nut</i> <i>sano-need</i>
---	---	--

puhu-a 'beszél': *olen puhunut, olet puhunut, on puhunut, olemme puhuneet, olette puhuneet, ovat puhuneet*
saa-da 'kap': *olen saanut, olet saanut, on saanut, olemme saaneet, olette saaneet, ovat saaneet*
tul-la 'jön': *olen tullut, olet tullut, on tullut, olemme tulleet, olette tulleet, ovat tulleet*
pelat-a 'játszik': *olen pelannut, olet pelannut, on pelannut, olemme pelanneet, olette pelanneet, ovat pelanneet*

3.4. PLUSQUAMPERFECTUM (régmúlt)

SEGÉDIGE imperfectuma ragozódik <i>olin</i>	–	FŐIGÉ participium perfectuma nem ragozódik <i>sano-nut</i>
---	---	--

puhu-a 'beszél': *olin puhunut, olit puhunut, oli puhunut, olimme puhuneet, olitte puhuneet, ovat puhuneet*
saa-da 'kap': *olin saanut, olit saanut, oli saanut, olimme saaneet, olitte saaneet, ovat saaneet*
tul-la 'jön': *olin tullut, olit tullut, oli tullut, olimme tulleet, olitte tulleet, ovat tulleet*

3.5. A MÚLT IDEJŰ IGÉK TAGADÓ ALAKJAI

	Sg. 1.	Pl. 1.
Imperfectum	<i>en sanonut</i>	<i>emme sanoneet</i>
Perfectum	<i>en ole sanonut</i>	<i>emme ole sanoneet</i>
Plusquamperf.	<i>en ollut sanonut</i>	<i>emme olleet sanoneet</i>

3.6. A LÉTIGE ÁLLÍTÓ ÉS TAGADÓ ALAKJAI

	Sg. 1.		Pl. 1.	
	állító	tagadó	állító	tagadó
Praesens	<i>olen</i>	<i>en ole</i>	<i>olemme</i>	<i>emme ole</i>
Imperfectum	<i>olin</i>	<i>en ollut</i>	<i>olimme</i>	<i>emme olleet</i>
Perfectum	<i>olen ollut</i>	<i>en ole ollut</i>	<i>olemme olleet</i>	<i>emme ole olleet</i>
Plusquamperf.	<i>olin ollut</i>	<i>en ollut ollut</i>	<i>olimme olleet</i>	<i>emme olleet olleet</i>

3.7. ESSIVUS: -na/-nä.

- Nincs fokváltakozás.
- Tőváltozatok = genitivus.

Az essivus fontosabb funkciói:

- **állapothatározó:** *toimia opettajana* 'tanárként dolgozik/működik', *vieraana* 'vendégként', *turistina* 'turistaként', *lapsena* 'gyerekként', *iloisena* 'vidáman', *sinuna* 'a te helyedben';
- **időhatározó:** *maanantaina* 'hétfőn', *lauantaina* 'szombaton' (napnevekben); *jouluna* 'karácsonykor'; *pääsiäisenä* 'húsvétkor' (ünnepek neveiben); *vuonna 1998* '1998-ban' (év); *viime talvena* 'a múlt télen', *ensi kesänä* 'a jövő nyáron', *tänä aamuna* 'ma reggel' (évszakok, napszakok, jelzővel); *viidentenä päivänä* 'az ötödik napon' (időt jelölő sorszámnevekben);
- **határozószók, névutók** megkövesedett ragjaként: *kotona* 'otthon', *takana* 'mögött', *luona* '-nál/-nél', *ulkona* 'kint', *kaukana* 'messze'.

3.8. TRANSLATIVUS: *-ksi*.

- Van fokváltakozás: *loppu* 'vége vminek' : *lopuksi*, *viikko* 'hét' : *viikoksi*, *apu* 'segítség' : *avuksi*.
- A rag *mgh*-ja birtokos személyrag előtt *-e*-re változik: *opettaja-ksi* > *opettaja-kse-ni* 'tanárommá'.
- Tőváltozatok = genitívus.

A translatívus fontosabb funkciói:

- **eredményhatározó:** *opiskelee lääkäriksi* 'orvosnak tanul', *valitaan presidentiksi* 'elnökké választják', *tuli iloiseksi* 'vidám lett', *kasvaa isoksi* 'nagyra nő';
- **időhatározó:** *tulen kotiin jouluksi* 'karácsonyra jövök haza'; *lähdén Suomeen viikoksi* 'egy hétre megyek Finnországba', *jää koko vuodeksi* 'egész évre marad', *istun hetkeksi* 'leülök egy pillanatra';
- **helyhatározó:** *tule lähemmäksi* 'gyere közelebb!', *menetkö Kaisan luokse?* 'Kaisához mész?';
- a **nyelvv**el, nyelvekkel kapcsolatos kifejezésekben: *sano se suomeksi!* 'mondd ezt finnül!', *kirjoitan ranskaksi* 'franciául írok' (de: *puhun suomea* 'finnül beszélek', *osaan englantia* 'tudok angolul', *ymmärrän venäjää* 'értek oroszul' – ezek mellett az igék mellett partitívus áll).
- **sorrend** kifejezése: *aluksi ... lopuksi* 'kezdetben ... végül', *ensimmäiseksi ... viimeiseksi* 'először ... utoljára';
- **kifejezésekben:** *Onneksi olkoon!* 'Gratulálok!', *Terveydexsi!* 'Egészségedre!', *minua kutsutaan Santuksi* 'Santtunak hívnak'.

3.9. SZÁMNEVEK

A) Tőszámnevek

1 yksi	11 yksitoista		1000	1000 tuhat
2 kaksi	12 kaksitoista		2000	2000 kaksi tuhatta
3 kolme	13 kolmetoista	30 kolmekymmentä	100 0000	100 0000 sata tuhatta
4 neljä	14 neljätoista	40 neljäkymmentä	1 000 000	1 000 000 miljoona
5 viisi	15 viisitoista	50 viisikymmentä		
6 kuusi	16 kuusitoista	60 kuusikymmentä		
7 seitsemän	17 seitsemätoista	70 seitsemänkymmentä		
8 kahdeksan	18 kahdeksantoista	80 kahdeksankymmentä		
9 yhdeksän	19 yhdeksätoista	90 yhdeksänkymmentä		
10 kymmenen	20 kaksikymmentä	100 sata		
	21 kaksikymmentäyksi			
	22 kaksikymmentäkaksi			
	34 kolmekymmentäneljä			
	47 neljäkymmentäseitsemän			
	111 satayksitoista			
	222 kaksisataakaksikymmentäkaksi			
	333 kolmesataakolmekymmentäkolme			
	1998 tuhatyhdeksänsataayhdeksänkymmentäkahdeksan			
	2019 kaksituhattakahdeksantoista			

B) Sorszámnevek:

– A sorszámnevek képzője: *-s*.

1. <i>yksi</i>	>	<i>ensimmäinen</i>	6. <i>kuusi</i>	>	<i>kuudes</i>	11. >	<i>yhdestoista</i>
2. <i>kaksi</i>	>	<i>toinen</i>	7. <i>seitsemän</i>	>	<i>seitsemäs</i>	12. >	<i>kahdestoista</i>
3. <i>kolme</i>	>	<i>kolmas</i>	8. <i>kahdeksan</i>	>	<i>kahdeksas</i>	20. >	<i>kahdeskymmenes</i>
4. <i>neljä</i>	>	<i>neljäs</i>	9. <i>yhdeksän</i>	>	<i>yhdeksäs</i>	100. >	<i>sadas</i>
5. <i>viisi</i>	>	<i>viides</i>	10. <i>kymmenen</i>	>	<i>kymmenes</i>	1000. >	<i>tuhannes</i>

3.10. KELTEZÉS

Monesko päivä tänään on? 'Hányadika van ma?'

Tänään on viides toukokuuta. ~ *Tänään on toukokuun viides päivä.* 'Ma május ötödike van.'

Minä päivänä olet syntynyt? 'Melyik napon születél?'

Viidentenä toukokuuta. ~ *Toukokuun viidentenä päivänä.* 'Május ötödikén.'